

STARĀ%00, DOBRĀ%00... A MOUDRĀ%00

StĀ™eda, 10 Ā•ervenec 2019

Ā½idovskĀ© anekdoty moĀ¾no povaĀ¾ovati za lidovou poezii. Tak jako neznĀjme autora ruskĀ½ch bylin nebo srbskĀ½ch zpĀvĀ- bohatĀ½rskĀ½ch, arabskĀ½ch pohĀdek a stĀ™edovĀkĀ½ch legend, tak neznĀjme pĀvodce Ā½idovskĀ½ch anekdot. PokouĀjĀ-te-li se udat nĀjakou novou Ā½idovskou anekdotu osvĀdĀenĀ©mu znalci, nedoĀ¾ijete se zpravidla ĀospĀchu. Zr vyslechne vaĀje vypravovĀjnĀ- se zachmuĀ™enou tvĀjĀ™Ā-, neodmĀnĀ- vĀjs smĀchem, jak by se sluĀjelo, ale mĀjvne op rukou a Ā™ekne: â€ŽTo je starĀ©."

Je ovĀjem pochybno, jestli tyto anekdoty jsou pĀvodnĀ-. PokouĀjĀ-te-li se udat nĀjakou novou Ā½idovskou anekdotu osvĀdĀenĀ©mu znalci, nedoĀ¾ijete se zpravidla ĀospĀchu. Znalec vyslechne vaĀje vypravovĀjnĀ- se zachmuĀ™enou tvĀjĀ™Ā-, neodmĀnĀ- vĀjs smĀchem, jak by se sluĀjelo, ale mĀjvne opovrĀlivĀ) rukou a Ā™ekne: â€ŽTo je starĀ©.â€œ UĀ¾ Karel ĀEapek vyslovil teorii, Ā¾e vĀbec nenĀ- novĀ½ Podle jeho nĀzoru se anekdoty objevily na zemi souĀasnĀ) a lidstvem; tudĀ-Ā¾ jakĀsi â€Žpraanekdotyâ€œ, kterĀ© existujĀ- od pradĀjvna - jako jsou prabuĀky, podle stoupencĀ- vĀ½vojovĀ© teorie. Anekdota tedy proĀila vĀ½vojem jako primitivnĀ- Ā¾ivoucĀ- organismus a pĀ™izpĀ-sobovala se souĀasnĀ) Ā¾ivotu. Ā½idovskĀ© anekdoty majĀ- melancholii lidĀ-, odvĀrcenĀ½ch od skuteĀnosti, ale horoucĀ) touĀ¾Ā-cĀ-ch po skuteĀnosti. V jejich sebeironii jevĀ- se dychtĀnĀ- po aktivitĀ), po Āinu a po plnoprĀvnĀ©m Ā¾ivotĀ).

UvaĀuji-li o tĀto strĀjnce Ā½idovskĀ© anekdoty, tehdy si vzpomenu na jednu scĀnu z filmu ZlatĀ© opojenĀ-. V AljaĀce byla objevena zlatĀj loĀ¾iska. ZĀstupy lidĀ- z celĀho svĀta hrnou se do tĀch pochmurnĀ½ch arktickĀ½ch krajĀ, aby buĀ zbohatli nebo nechali kosti na snĀhovĀ½ch plĀjnĀ-ch.

Mezi zĀstupy dobrodruhĀ- vmĀ-sĀ- se malĀ½, komickĀ½ mazlĀ-Āek s pajdavĀ½ma nohama a s buĀ™inkou na hlavĀ). Āekne si: KdyĀ¾ vĀjichni mohou jĀ-t do AljaĀjky, proĀ bych jĀj nemohl? Nejsem tak silnĀ½, tak odvĀjĀ¾nĀ½ a chytrĀ½ jako ti ostatnĀ- chlapi? Ohooo! My tĀ© AljaĀce ukĀjĀ¾eme, co dovedeme...

A pak vidĀ-me Chaplina v osamĀlĀ©m cutawayi a s rĀjkoskou, uprostĀ™ed nesmĀ-rnĀ½ch, snĀvĀ¾nĀ½ch plĀjnĀ-. MalĀ½ Ā¾idĀjĀek, nepatrĀ½ ĀernĀ½ brouk v arktickĀ© pouĀiti. Chaplin, konfrontovĀjn s polĀrnĀ- pĀ™Ā-rodou.

MĀj jenom strach, aby lidĀ© na nĀm nepoznali, Ā¾e mĀj strach.

PĀ™eje si, aby celĀ½ svĀt vidĀl, Ā¾e vyzval aljaĀskou pĀ™Ā-rodu na souboj a Ā¾e pĀ™Ā-roda kapitulovala pĀ™ed jeho muĀ¾nou odvahouâ€(z ĀĀjinku Karla PolĀjĀka)

Pan Barches jel do l'azn'. Tam pak, v sousedn' van', uvid' jak' hosi Slovana, dlouh'ho blond'na s ohrnut' m nosem. Barches se pokorn' skr', nebo se ob'val, 'e jej bude nezn'm' antisemita insultovat. Slovan se vykoupal, vystoupil z vany, aby se osu'il. Barches jej zm' - od shora a' dol' - Najednou prav' radostn': 'Pros'm v'js, kdy m'jme letos Den sm' - men' - ?

N'bo'ensk' obec v Libochovic'ch hledala 'jamese (idovsk'ho kosteln'ka). P'ihl'sil se mlad' mu'. Rab'n si ho prohl' a l' - bil se mu.

'Vyzn'jte se tak' v bohoslu'b'ch? p'itral.

'Jestli se vyzn'm! 'e odv'til mlad' mu' sebev'dom'. 'Zn'm v'jecko. P' - smo zn'm, talmud jsem prostudoval, bohoslu'by m'j m v mal' - ku, no j' v'm ' - k'm, nen' nic, co bych neznal.

'To je dob'e, 'e zaradoval se rab'n. 'Jste p'ijjat. Podepi'te mi smlouvu.

'Ojvej, 'e vzk'ikl mlad' mu'. 'To je ouraz. Ps't neum'm.

'Pak lituji, 'e odv'til rab'n. 'Jamese, kter' neum' - ps't, nem' - e pot'ebovat.

Mlad' mu' byl smutn' a ode'l do sv'ta. Dal se na obchod. Proto'e byl 'il'j hlava, p'ivedl to na finan'n'ho magn'ita, p'ed n' - m' se skl'jn'ly korunovan' hlavy.

St' - k' zem' p'jn ho jmenoval 'jlechticem. Dva p'jni ve fraku mu p'inesli jmenovac' - dekret k podpisu. Novope'en' 'jlechtic m'nil, 'e by to mohl podepsat jeho tajemn'k. P'jni 'ekli, 'e to nejde, 'e to mus' - b' t podeps'jno vlastnoru'n'.

'J' neum'm ps't, 'e p'iznal se bank'.

'To nen' - mo'n'! 'e, vzk'ikli p'jni.

'Jakpak nen' - mo'n'! Kdybych um' l ps't, moh' jsem b' t dneska 'jamesem v Libochovic'ch - !

Artur Katz je, chud'k, 'opl'n' slep'. Ale p'esto miluje 'eny a zejmn'na 'eny byteln', vнадn', mohutn'ch a tu'n'ch tvar'. Tak mu na'jli nev'stu takov' jakosti.

I p'ivedli ho do domu nev'sty a pov' - daj': 'Hele, Artur, tady je tvoje nev'sta Rosa.

'Dovolte, a se pod' - v'm, 'e pov' - d'j Artur a po'al rukama odhadovat jej' - p'ednosti.

Hmat'j kolem pasu, po' - d kolem pasu, a je't' kolem pasu a najednou zvolal nad'jen':

â€žTo je poÁ™Á;d jeÁ;tÁ› Rosa?â€œ

Kohn je Á•lenem pohÁ™ebnÁ-ho
bratrstva. Jednou jde takovÁ; typickÁ; Á™eÁ•.

â€žJÁ; bych chtÁ›l bÁ½t pohÁ™ben vedle Alberta Einsteina,â€• pravÁ- Chajim Jankel.

â€žTo jÁ;,â€• osmÁ›lÁ- se Hyman Rose, â€žJÁ; bych chtÁ›l leÁ¼et vedle Igora StravinskÁ©ho.â€•

Kohn cÁ-tÁ- na sobÁ› pohledy
ostatnÁ-ch: â€žJÁ; bych chtÁ›l leÁ¼et vedle Meryl StreepovÁ©.â€•

OstatnÁ- se jen chechtajÁ-: â€žVoni jsou ale chÁ³chem, Kohn! Meryl StreepovÁ; jeÁ;tÁ›
Á¼ijelâ€•

Kohn na to: â€žPrÁ›vÁ› protolâ€•

Dva Á¼Á;ci jeÁ;jivy rozmlouvajÁ- o EinsteinovÁ›
teorii relativity.

â€žJÁ; naprosto nechÁ;pu,â€œ pÁ™iznÁ;vÁ; se David, â€žjak mohou bÁ½t dvÁ› stejnÁ©
vÁ›ci souÁ•asnÁ› rÁ˘znÁ©?â€œ

â€žJÁ; ti to hned vysvÁ›tlÁ-m,â€œ odpovÁ-dÁ; Davidovi Josef. â€žKdyby se ti
rozpÁ;lenÁ© nahÁ©dÁ›vÁ•e posadilo na klÁ-n, kaÁ¼dÁ; hodina by ti pÁ™ipadala jako
okamÁ¼ik. Ale kdybys ty sÁ;m se posadil nahÁ½ na rozpÁ;lenÁ; kamna, kaÁ¼dÁ½ okamÁ¼ik by
ti pÁ™ipadal jako hodina. To je pÁ™ece jasnÁ©, ne?â€œ

BÁ›hem pÁ™mÁ-mÁ›Á™mÁ- mezi HamÁ;sem a
Izraelem se chystÁ; vyjedná;vÁ;inÁ-. Jsou vÁ;jak nÁ›jakÁ© prostoje a Á•ekÁ; se na vÁ;echny
zÁ;stupce Izraele a tak Netanjahu Á¼e povÁ- protistranÁ› vtip:

"MojÁ¼Á-Á; jde pro pÁ™ikÁ;zÁ;nÁ-, ale nÁ›jak to neodhadl a pÁ™mÁ-liÁ; se oblÁ©kl do
toho vedra. SundÁ; si tedy kabÁ;t a pokračÁ•uje bez nÁ›j.

Kdy¼ se ale vrÁ;tÁ-, tak zjistÁ-, Á¼e mu jej nÁ›kdo ukradl. Rozjede se pÁ;trÁ;inÁ-, kdo
to mohl bÁ½t a bÁ›hem dvou dnÁ- je jasnÁ©, Á¼e ho ukradli Palestinci a tak se
..."

VyprÁ;vÁ›nÁ- pÁ™eruÁ;Á- ChÁ;lid MaÁ;Á;l
a vykÁ™ikuje: " Takhle se to nemohlo stÁ;it. V tÁ© dobÁ› tady Á¼Á;dnÁ½ Palestinec
jeÁ;tÁ› Á¼iroko daleko nebyl!"

A Netanjahu na to: "Ok, jÁ; myslÁ-m, Á¼e tÁ-mhle mÁ-Á¼eme zahÁ;jit naÁ;je rozhovory."

Kipa (hebr.: x›Ö Ö¼xÖ Ö¼x", pl. x›x™xªxª - kipot) nebo jarmulka (jidiÁ; x™x•Ö-x"xžxœxšxç - jarmike) je pokrÁ½vka hlavy
vÁ›Á™mÁ-cÁ- Á¼idÁ© nosÁ- ve shodÁ› s tradicÁ- svÁ©ho nÁ;boÁ¼enstvÁ- (judaismus). Ta tvrdÁ-, Á¼e
Á•lovÁ;k má; má-t hlavu pokrytou proto, aby nestÁ;il pÁ™ed Bohem nahÁ½. VyjadÁ™uje tedy
Á©ctu k Bohu. JejÁ- pÁ˘vod se datuje do pobiblickÁ½ch dob. Podle Talmudu je Á¼id
povinnÁ½ nosit kipu pÁ™i modlitbÁ› a studiu TÁ³ry. NÁ›kterÁ© rabÁ-nskÁ© authority tento
Á©zus rozÁ;Á™ily a tak od 16.-17. stoletÁ- nosÁ- nÁ›kteÁ™mÁ- vÁ›Á™mÁ-cÁ- Á¼idÁ© kipu neustÁ;le.

